

Lathund: Framgångsfaktorer och fallgropar i Örebros testbädd för välfärdsteknik och e-hälsa

I en inledande workshop diskuterades tre frågeställningar. Svaren prioriterades och dokumenterades. Denna lathund är resultatet från den diskussionen.

1. Vilka framgångsfaktorer har inneburit att testbädden kunnat gå från idé i planeringsstadiet till lyckad realisering/implementering?
2. Varför fungerar testbädden som den är tänkt att fungera?
3. Vilka potentiella fallgropar under projektets uppstart och dess drift behöver mottagare i spridningssammanhang vara medvetna om?

1. Vilka framgångsfaktorer har inneburit att testbädden kunnat gå från idé i planeringsstadiet till lyckad realisering/implementering?

Ur frågeställningen ovan prioriterades tre huvudsakliga förutsättningar som gjorde att projektet kunde gå från idéstadium till lyckad implementering.

Engagerade parter som hittat en fungerande samverkan

För det första fanns *engagerade parter som har hittat en fungerande samverkan*. Dessa parter är Örebro kommun, Örebro universitet, Region Örebro län och Alfred Nobel Science park. Parten Alfred Nobel Science park är den centrala och står för testbäddens sammanhållande funktioner. Något som var viktigt var att engagera människor med olika kompetenser. Kunskaper om innovation, demografi, forskning/science park, offentlig sektor och koppling utveckling/fou/universitet är nyckelkompetenser för testbädden.

Det var även viktigt att *människor med olika kontaktnätverk engagerades*. Exempel på sådana kontakter är:

- Science park och dess koppling och nätverk till näringsliv och innovationer samt övriga innovationsaktörer. Den fungerar som en neutral mötesarena som kan koppla ihop olika aktörers kompetenser (som i testbädden).
- Kontakter och kunskap kring äldre (och så småningom även personer med funktionsvariationer/neysättningar) och de utmaningar som offentlig sektor står inför.
- Företag/näringslivsbehov.

Dessa kontakter är viktiga för att ha möjlighet att utifrån ett gemensamt mål arbeta för utveckling som gynnar alla parter behov i testbädden.

Slutligen var det viktigt att säkerställa att testbädden hade *mandat från politiker och tjänstemän* så att man i projektets inledningsskede kunde förankra och lämna mandat, koppla till andra verksamheter inom samma kommun (ex upphandling, juridik och it), och jobba vidare efter projekttidens slut för en permanent testbädd. Att utreda förutsättningarna för en testplattform bör därför inledas med ett förankringsarbete.

Finansiering och personella resurser

Naturligtvis var en förutsättning för att komma igång att *resurser* fanns. Resurserna säkrades på detta vis: Från kommunens sida var frågan uppe i politiska nämnder (vård och omsorg) att avsätta en koordinator. I regionen var inte politiken inblandad men regionen medfinansierade projektet tillsammans med pengar från Vinnova. För Science park: förankring i Alfred Nobel Science parks styrelse där ägarna är Örebro kommun, Karlskoga kommun, Region Örebro län samt numera även Örebro universitet (1/1-19). Centralt i att säkra resursfrågan är att ledarskapet har varit en framgångsfaktor, det vill säga att det finns personer på "rätt" nivå som driver på frågan och som vågar ta ett drivande ledarskap.

En annan viktig fråga var att kunna få vara *oberoende från organisationens linjestruktur*, men att man även tar hänsyn till verksamheternas mål och styrning så att verksamheterna upplever värde av testbädden.

Användarbehoven i centrum

Slutligen var en förutsättning för testbädden att *användarbehoven* stod i centrum. En ram för användarbehoven är "mer självständiga medborgare". Genom att fokusera på användarbehov blir också effekten av testbädden mer sammanhållen och det blir lättare att prioritera. Annars finns en risk att produkterna som tas fram inte skapar den nytta på marknaden som de skulle kunna göra. Här är det centralt att den offentliga parten kan arbeta med en medveten struktur/ ett arbetssätt för att fånga användarnas behov och samt behov och idéer från verksamheterna. Ett exempel på detta är testbäddens koppling till idéslussen i Örebro kommun.

En central framgångsfaktor inom ramen för själva testerna är *ledarskap och organisation*. Modiga, tydliga och realistiska ledare är en avgörande faktor för lyckosamma tester. Likaså att det är en stabil och mogen organisation.

Ytterligare förutsättningar som listades men som inte prioriterades var (1) testbäddens anknytning till välfärdsforskning samt (2) den fysiska miljön, det vill säga testbäddens innovationslägenheter.

2. Varför fungerar testbädden som den är tänkt att fungera?

Ur frågeställningen ovan prioriterades fyra områden som är förutsättningar för att testbädden fungerar som den är tänkt att fungera.

En strukturerad metod

För det första är det viktigt att testbädden följer en *strukturerad metod*, även om man ibland kan göra avvikelser från den. Här är det viktigt med tydlighet kring roller och ansvar. Vanliga roller är: kontaktperson till testet, uppdragsgivare, forskarens och forskarens uppdrag, koordinator, teknisk/IT-support. Vidare är det viktigt att skriva avtal mellan parterna, och i de avtalen behövs följande klargöras:

- Vilka parterna som ingår i testet är
- Bakgrunden till testet
- Själva testet som ska genomföras
- Syftet med testet

- Mål
- Frågeställningar att besvaras
- Metod
- Tidplan
- Genomförande
- Projektorganisation och roller
- Leveranser
- Övrigt
- Olika typer av avtal som gäller (tex ansvarsförsäkring, personuppgiftsfrågor mm)

En övergripande struktur för varje test behövs också i form av måldokument som är kopplade till styrdokument.

Det praktiska testandet utgår som tidigare nämnts från användarnas behov, där koordinator för kommunen samlar in och har kartlagt behov från både användare och verksamheter. Själva testandet kan dock te sig olika beroende på målet med testet, det kan te sig i form av en workshop till ett längre test i hemmiljö. Ett tips är att söka efter att förenkla testandet så mycket som möjligt, till exempel att göra ett första test för att se vilken problematik som kan uppkomma.

Till slut är det viktigt att hitta *rätt testpersoner* (användare). Några saker som vägs in är aktuella behov från verksamheten och vilka insatser som redan är pågående i verksamheterna. Att utgå ifrån användarens behov är centralt.

Förstå behoven i samverkan

Nästa förutsättning som gör att testbädden fungerar är att alltid *förstå alla parters behov och intention* när man ska samverka. Att ställa sig frågan "what's in it for me?" åt varandra så att behoven kommer fram till ytan och man kan finna lösningar, arbetsformer och driva mot ett gemensamt mål. I detta arbetet är det viktigt att rätt person är drivande från respektive part.

Stöd uppifrån och tillgång till en fysisk miljö

Stöd uppifrån samt tillgång till den fysiska testmiljön är två ytterligare grundläggande förutsättningar för att testbädden fungerar. Stödet bör vara uttalat och komma från alla nivåer som är involverade: Politiken och styrande dokument, den högre tjänstemannanivån ner till verksamhetsnivån. En fysisk testmiljö innebär att testerna blir nära verkligheten, det vill säga en slags "hemma hos" känsla som går att ta på.

3. Vilka potentiella fallgropar under projektets uppstart och dess drift behöver mottagare i spridningssammanhang vara medvetna om?

Ur frågeställningen ovan identifierades fyra områden.

Brist på samsyn

Brist på samsyn mellan parterna kring testets metoder och mål kan innebära att folk hoppar av. Det är därför viktigt att lyssna in samtliga parters behov och hitta lösningar som gör samtliga nöjda. Här är det centralt att förstå innovatörernas intentioner.

Förändringspsykologi

Ett annat område handlar om förändringens psykologi. Det är viktigt att *kommunicera med personal* i verksamheterna kring hur tekniken kan användas. Det som man ofta kan missa är att 90 procent av förändringen handlar om hur verksamheten ska organisera sig på nya sätt för att använda tekniken. Tekniken i sig står för 10 procent av förändringen. Här är det viktigt att ha en dialog med personalen som ska använda tekniken för att vädra deras känslor och rädslor.

Brist på stöd uppifrån

Stödet uppifrån lyftes även under denna frågeställning. Brist på stöd kan leda till att resurser omfördelas över tid vilket underminerar testbäddens verksamhet. Det är viktigt att hålla koll på vilka personer som sitter på de högre rollerna då dessa byts ut med jämna mellanrum.

Undvika att titta inåt

Det sista området som kan vara en fallgrop under uppstart och drift av testbädden är att man undviker att titta inåt. Det är *viktigt att vara ödmjuk*, lära kontinuerligt av de tester man gör för att ständigt slipa på upplägget. Vidare är det viktigt att omvärldsbevaka, det vill säga identifiera strategiska nyckelpersoner som kan engageras, vilka andra befintliga utvecklingsinsatser som pågår och där man kan kroka i, samt benchmarka mot andra liknande testbäddar och processer för att förstå hur man ska slipa på det egna upplägget.

Vad händer den 23 maj?

Den 23 maj samlas vi i Örebro för spridningsprogrammets andra och sista workshop. Vi har planerat att denna workshop ska innehålla tre aktiviteter.

1. Visning och rundvandring i Ängens forsknings- och innovationslägenhet.
2. Alla deltagare berättar och redovisar sina hemuppgifter.
3. Pass för frågor som kommit in på mail och uppkommit under dagen.